כלום יש יבום אלא במקום שאין בן. פי׳ ועדיף טפי בן ממאח בהאי מילתא אבל אין לפרש כדמשמע לפוס ריהטא דשויס הס בדבר הזה והוה ליה בן עדיף ביעידה ועבד עברי דלא משמע כך בית נוחלין (ב״ב דף קט.) דמסיק דבת קודמת לאב ולאח מטעם זה דלענין יבוס בן ובת כי הדדי ניהו לענין נחלה נמי בן ובת כי הדדי ניהו אלמא ע״כ אנו צריכין לומר דמטעם זה בן עדיף טפי מאח:

אחוזתו שלו ואין זו שלו. וא״ת ל״ל אחוזתו בלא קרא נוכל לסתור הק״ו כדאיתא בסוף מכילתין גבי שדה אחרמין דדייק ק״ו כה״ג דהכא ומסיק מי דמי התם קא זכי בעלמא הכא שקיל ליה ה״נ הוה מצי למסתר ק״ו [6] וי״ל דאי לאו אחוזתו ה״א מג״ש דכהן כהן מגזל הגר דאינה יוצאה מתחת ידו וכן משמע הסוגיא התם פרק הגוזל קמא (ב״ק דף קט: ושם) דת״ר הרי שהיה כהן גוזל הגר מנין שלא יאמר הואיל ויוצא לכהנים והרי הוא תחת ידי תהא שלי ודין הוא אם בשל אחרים זוכה בשל עצמו לא כ״ש [ובו׳] והכתיב איש את קדשיו לו יהיה פירוש דמייה ליפיון (שם) דכהן מקריב קרבנותיו בכל עת ובכל שעה שירצה ואפי׳ במשמר שאינו שלו וא״כ דין הוא שיקריב אשמו שהוא חייב על גזל הגר ושאר גם הקרן בידו [7] [ומשני] דילפינן כהן כהן משדה אחוזה דיוצא מתחת ידו ומתחלקת לכל [אחיו] הכהנים והתם מנגן ומייתי סוגיא דהכא אלמא אי לא דכתיב אחוזתו ה״א בגזל הגר דאינו יוצא מתחת ידו משום דכתיב ואיש את קדשיו לו יהיה וילפינן נמי שדה [8] שהיא אחוזה דאינה יוצאה מיד כהן מש״ה אינטריך אחוזתו שלו ואין זו שלו וילפינן גזל הגר מייה מג״ש דכהן כהן: **מה** להלן בדמים אף כאן בדמים. וא״ת מנגן דיש להן לכהנים עליה טפי מאחר דלמא דומיא דמקדיש בית דיוצא בדמים לכל מי שירצה וכהן ושאר כל שון בו ה״נ הוה לן למימר דזה וי״ל דמשמע ליה פשטיה דקרא הכי ואם לא יגאל את השדה פי׳ הבעלים אלא עומד ביד הגזבר עד יובל ואם מכר השדה לאיש אחר שגאלו אחר בשני דרכים אלו [10] לא יגאל עוד הבעלים מיד הקדש אלא והיה בגאתו ביובל הגר דאינה יוצאה מתחת ידו משום דכתיב ואיש את קדשיו לו יהיה וילפינן נמי שדה [9

מאי טעמא דרבי [1] **אליעזר אמר רבה אמר קרא ואם לא יגאל את השדה וגו'** [2] **והיה השדה בצאתו ביובל.** ורבי אליעזר מפרש ליה ודרים ליה הכי ואם לא יגאל לא יגאל עוד ואם מכר גזבר את השדה והיה השדה בצאתו ביובל לכהנים הא שמע מינה דאם לא מכר גזבר את השדה לא נפיק לכהנים: **סבינא חריפא מפסקא קראי.** הא לא כתיבי הכי אלא כתיבי לא יגאל עוד והיה השדה בצאתו [3] לכהנים דמשמע דמשהגיע יובל לא תגאל עוד ותיפוק לכהנים אפי' לא מכרה גזבר: **יכול לא הפה נגאלת.** לבעלים אפי' להיות לפניו כשדה מקנה כשאר איש אחר הגואלה מיד הקדש שיואלה מידו לכהנים ביובל: **לזמוה שהיפה.** להיות שדה אחוזה אלא תצא מידו ביובל אינה נגאלת לו: **לכהנים נפקא.** לרבי יהודה בדמים ולר"ש בחנם וסוף סוף בעליה לא יגאלנה שוב לגמרי: [4] **ולו רבי אליעזר היא.** דאמר [5] שני נמי בת גאולה היא אי לאו איפרקא ביובל ראשון: **ותעמא דרבי אליעזר מהכא.** מדאיצטריך האי עוד לאשמועינן דנגאלת היא לו להיות לפניו כשדה מקנה ולא מיתוקמא האי קרא אלא ביובל שני ש"מ ביובל שני עומדת היא ליגאל: **שיצאתה לכהנים.** שהקדיש אדם שדה אחוזה וגאלה אחר ויצאתה מידו לכהנים והקדישה (ג) [6] ביובל שני ואתו בעלים למיפרקה מיד גזבר: **סד"א לא תיפרוק.** כלל הואיל ולא גאלה בהקדש ראשון כשהקדישה הוא [7]: **ת"ל עוד.** שתהא לפניו כשדה מקנה וכשיגיע יובל תצא מידו ותתחלק לכהנים: **והתניא.** בניחותא דדרשי' הכי: **בשנת היובל ישוב השדה.** במקדיש שדה מקנה כתיב וגאלה [8] לזה: **ת"ל אשר לו אחוזת הארץ.** דהיינו בעלים ראשונים שמכרה לאותו שהקדישה [9]: **יכול מחזור לבעלים הראשונים.** לאותו שהקדישה הקדש ראשון שהרי לו אחוזת הארץ: **ת"ל אשר קנהו מאתו.** והרי לא נקנית מאתו אלא ע"י הקדש יצתה מידו אלא לכהן חוזרת שממנו קנאה לוקח זה שהקדישה והיינו נמי דלעיל דמאחר שהקדישה ראשון שהיתה לו אחוזה וגאלה אחר ויצתה לכהנים תו לא הדרא ליה אי לא פריק ליה: **ואיצטריך למיכתב אשר קנהו.** לאשמועינן כדאמרן דהיכא דהקדיש שדה אחוזה ולא גאלה ומכרה גזבר שיולפה לכהנים ומכרה כהן ביובל שני והקדישה כהן ביובל שני ויצאתה לכהנים ביובל שני והקדישה לוקח וגאלה אחר דלא הדרא ביובל למרה קמא שהקדישה אחוזה ולא גאלה אחר ויצאתה לכהנים והקדישה כהן תו לא הדרא לשום אדם לעולם שהרי שדה אחוזה הואיל ליגבי כהן מהקדש ראשון לכהנים: **דסד"א לא הדרא כלל.** היכא דהקדישה כהן לא הדרא לשום אדם לעולם שהרי שדה אחוזה הואיל ליגבי כהן דכתיב [ויקרא כז] לכהן תהיה אחוזתו וכי מקדיש לה כהן דין שדה אחוזה אית לה ולכשיגאלנה אחר מיד הקדש תצא ביובל ותתחלק לכל הכהנים אבל לכהן המקדישה לא תחזור אלא כחלק שאר אחיו והלכך נמי לא הדרא לבעלים קמאי להיות לפניו כשדה אחוזה: **אבל.** מכרה כהן והקדישה לוקח דהשתא שדה מקנה הוא וכי פריק לה איתיה מיד הקדש ומטי יובל לא נפקא לכהנים אלא הדרא אימא תיסדר למרה קמא שהקדישה תחלה שהרי לו אחוזת הארץ קמ"ל לאשר קנהו מאתו דהיינו לכהן שלקחה מקדיש האחרון ממנו: **פיקוס בידייהו.** לעולם כשדה אחוזה ולא תיפוק ביובל לכהנים [10] כשדה מקנה כשאר אדם הקונה שדה אחוזה מיד הקדש דהויא שדה מקנה לגביה ונפקא מייניה לכהנים ביובל: **מאי הוי ענה.** טעמא דרבי אליעזר היא: **בגאלתו.** משמע כשתצא מיד הגואל אותה כדין [11] שדה אדם הקונה קרקע שיואלה ביובל בההוא קאמר דתיהוי לכהנים אבל ביליאתו מיד הקדש לא משמעינן קרא [12] הקדש יהא יוצא ביובל (מכח בדק הבית): **מיעמא**

מקדשי בדק הבית ואין דנין קדשי בדק הבית מקדשי מזבח ורבי שמעון נמי נילף ממקדיש בית דנין דבר שמתנה לכהנים מדבר שמתנה לכהנים ואין דנין דבר שמתנה לכהנים מדבר שאינו מתנה לכהנים: רבי [13] אליעזר אומר לא נכנסין ולא נותנין [14] [וכו']: אמר רבה מ"ט דר"א אמר קרא [1] ואם לא יגאל את השדה לא יגאל עוד ואם מכר את השדה והיה השדה בצאתו ביובל אמר אביי [15] סבינא חריפא מפסקא קראי אלא אמר אביי טעמא דרבי [2] אליעזר כדתניא לא יגאל יכול לא תהא נגאלת שתהא לפניו כשדה מקנה ת"ל עוד לכמות שהיתה אינה נגאלת אבל נגאלת שתהא לפניו כשדה מקנה אימת אילימא ביובל ראשון אמאי אינה נגאלת שדה אחוזה נמי הויא אלא פשיטא ביובל שני ולמאן אילימא לרבי יהודה ור"ש לכהנים נפקא אלא לאו [3] ר' אליעזר ושמע מינה טעמא דר' [4] אליעזר מהכא ותסברא רבי יהודה ור"ש האי עוד מאי דרשי ביה אלא הכא במאי עסקינן בשדה שיצאה לכהנים והקדישה כהן ואתו בעלים למיפרקה ס"ד אמינא לא תיפרוק שתהא לפניו כשדה מקנה ת"ל עוד לכמות שהיתה אינה נגאלת אבל נגאלת שתהא לפניו כשדה מקנה והתניא [2] בשנת היובל ישוב השדה לאשר קנהו מאתו יכול יחזור לגזבר שלקחו ממנו [5] תלמוד לומר לאשר לו אחוזת הארץ יאמר לאשר לו אחוזת הארץ מה תלמוד לומר לאשר קנהו מאתו שדה שיצאת לכהנים ומכרה כהן והקדישה לוקח וגאלה אחר יכול תחזור לבעלים הראשונים [6] ת"ל לאשר קנהו [7] ואיצטריך [8] לא יגאל ואיצטריכא למיכתב לאשר קנהו דאי כתב רחמנא לא יגאל דלא קא הדרה כלל אבל הכא דקא הדרה תיהדר למרה קמא כתב רחמנא לאשר קנהו ואי כתב רחמנא לאשר קנהו דלא קא יהבי בעלים דמי אבל הכא דקא יהבי דמי תיקום בידייהו כתב רחמנא לא יגאל ואי כתב רחמנא לא יגאל ולא כתב עוד הוה אמינא לא תיפרוק כלל כתב רחמנא עוד לכמות שהיתה אינה נגאלת אבל נגאלת שתהא לפניו כשדה מקנה מאי הוי עלה אמר רבא אמר קרא והיה השדה בצאתו ביובל בצאתו מיד אחר איבעיא

מסתבר טפי בלא ג"ם ואח"כ שואל מה טעם דר' שמעון אלמא דרבי יהודה מסתבר טפי וי"ל דלאסכמן נמי כי האי גוונא בבא קמא (דף י:) גבי הכוהו עשרה בני אדם בעשר מקלות דלמר משמע [9] כי יכה כל נפש עד שיכה כל נפש ולמר משמע כל דהו נפש וג"ל דלפי מה דפירשתי ניחא דפשטיה דקרא משמע שילא לכהנים [10] ולא איצטריך גזירה שוה [11] לומר דיולא בדמים [12] ולמר איצטריך גזרה שוה דיולא בחנם: **מאי** טעמא דרבי אליעזר. וא"ת והלא פשטיה דקרא כרבי [13] אליעזר משמע ואם לא יגאל השדה הבעלים ואם מכר כלומר אלא שמכרו הגזבר לאיש אחר והיה בצאתו ביובל לכהנים אלמא אינו יולא לכהנים אלמא פשטיה דקרא כרבי אליעזר משמע ולפי מה שפירשתי דואם לא יגאל ואם מכר שני דרכים הם בזה ניחא דמשמע דבשני אלו יולא לכהנים:

אילימא ביובל ראשון אמאי אינה נגאלת שדה אחוזה נמי הויא. תימה הוא ליה למימר אילימא ביובל ראשון הכתיב ואם גאל יגאל את השדה וקם לו ושמא היינו הא דקאמר וא"ת הא יש לאותקמא ביובל ראשון כגון שגאלה אחר מיד הגזבר וגאלה ממנו הבעלים דלא הדין [14] בו שהוא שדה מקנה וחוזרת לכהנים ביובל כדתנן (לעיל דף כה.). גאלה אחר או אחד מן הקרובים וגאלה הוא יולא מתחת ידו ביובל וי"ל דאין סברא דמיירי קרא [15] (בהני) בגאולה הבאה מיד אחר ליד הבעלים דלא מיירי קרא אלא בגאולה מיד גזבר שהרי אם גאלה אחר לא ימכרנה לבעלים אם ירצה (ומיהו) [ומש"ה] לא מיירי לא יגאל עוד כי אם בגאולה הבאה מיד הגזבר: **איבעיא**

ומכרה כהן והקדישה לוקח וגאלה אחר יכול תחזור לבעלים הראשונים [16] ת"ל לאשר קנהו [17] ואיצטריך [18] לא יגאל ואיצטריכא למיכתב לאשר קנהו דאי כתב רחמנא לא יגאל דלא קא הדרה כלל אבל הכא דקא הדרה תיהדר למרה קמא כתב רחמנא לאשר קנהו ואי כתב רחמנא לאשר קנהו דלא קא יהבי בעלים דמי אבל הכא דקא יהבי דמי תיקום בידייהו כתב רחמנא לא יגאל ואי כתב רחמנא לא יגאל ולא כתב עוד הוה אמינא לא תיפרוק כלל כתב רחמנא עוד לכמות שהיתה אינה נגאלת אבל נגאלת שתהא לפניו כשדה מקנה מאי הוי עלה אמר רבא אמר קרא והיה השדה בצאתו ביובל בצאתו מיד אחר איבעיא

קאי [דקאמר] אבל נגאלת שתהא לפניו כשדה מקנה **אילימא ביובל ראשון** דאכתי לא הגיעה שנת היובל אמאי קאמר [עוד] לכמות שהיתה אינה נגאלת אמאי {הא} דין שדה אחוזה נמי אית לה הואיל ולא עבר היובל עדיין: **אלא פשיטא ביובל שני.** קאי תנא דבריתא **ולמאן** כתיבי והיה השדה בצאתו ביובל לכהן תהיה אחוזתו בשנת היובל ישוב השדה לאשר קנהו מאתו והיינו דייק **אימת** קנאלה קנאה הקדש כי חוזר זה וגאלה מהקדש הוי כלוקח. פנים אואם מכר וכי מי התחכם והפסיקם: **אלא אמר אביי טעמא דרבי אליעזר בדתניא לא יגאל יכול לא תהא נגאלת.** לאחר היובל **שתהא לפניו** לגואלה אפי' [בתורת] **שדה מקנה** שתהא שלו עד היובל וביובל תחזור להקדש: **ת"ל עוד.** כלומר מאחר שיצאה ביובל עוד לא תהא נגאלת שתהא דינה עוד כמו שהיתה כשדה אחוזה שתחזור לבעליה [שוב] ביובל **אבל נגאלת** לו בתורת שדה מקנה שתהא שלו עד שנת היובל וביובל תחזור להקדש משום דכיון דהגיע יובל ולא נגאלה קנאה הקדש כי חוזר זה וגאלה מהקדש הוי כלוקח. וכתיב והיה השדה בצאתו ביובל לכהן תהיה אחוזתו בשנת היובל ישוב השדה לאשר קנהו מאתו והיינו דייק **אימת** קאי אלעזר אומר (ש"ס), [3] דר' אלעזר כדמנית (ש"ס), [4] אלא לאו (ש"ס), [5] דר' אלעזר (ש"ס), [6] וש"מ דרבי אלעזר מהכא. [7] (ש"ס), [8] דר' אלעזר מסרס ליה (ש"ס), [9] בגאלתו ביובל לכהנים (ש"ס), [10] מה"ל אלא לאו (ש"ס), [11] דאמר ביובל שני נמי (ש"ס), [12] והקדישה כהן ביובל (ש"ס), [13] וגזבר מכרה, [14] וגאלה אחד מיד גזבר ההקדש בשויה כשיגיע היובל ישוב השדה לאשר קנהו מאתו [הס"ד ומה"ד:] יכול לאשר קנהו זה מאתו דהיינו גזבר שמכרה לזה [הס"ד] (ש"ס), [15] שהקדישה סתם מכר אינה אלא עד היובל [הס"ד ומה"ד:] וגאלה אחר מיד הקדש יכול כשהיא חוזרת ביובל תחזור כמו שדה מקנה ותחזור לבעלים (ש"ס), [16] לכהנים הס"ד [צ"ק], [17] כדין שדם שדה (ש"ס), ונתן נתן ממקן מיגם שדה, [18] קנה דהקדש יהא (ש"ס), [19] ל"ק מה"ז ועי' יעב"ץ, [20] לכהנים ולמר אילצריך (ש"ס), [21] ל"ל אלא למר הס"ק, [22] הלר"ש [צ"ק], [23] בדפו"ל אלעזר, [24] כן שהוא (צ"ק), [25] בהאי גאולה (צ"ק),

רבינו גרשום

שדה אחוזה וכבשי עצרת הוו מתנה לכהנים דבתרוייהו כתיב להן יהיה ולא במקדיש בית: [**רבי אליעזר אומר לא נכנסין ולא נותנין** דמים להקדש אלא נקראת כר.] מ"ש **דרבי אליעזר אמר קרא אם לא יגאל את השדה.** עד שנת היובל **לא יגאל עוד** לבעלים אלא הרי היא של הקדש ולא נכנסין ולא נותנין דמים אבל **אם מכר את השדה** גזבר לאחר היובל לאחר את"כ **והיה השדה בצאתו ביובל** לכהן תהיה: [**אמר אביי**] **סבינא חריפא מפסקא קראי.** כלומר דהאי לא יגאל משוי ליה נמי אלפני פנים אאם לא יגאל והאי והיה השדה משוי ליה נמי אלפני פנים אואם מכר וכי מי התחכם והפסיקם: **אלא אמר אביי טעמא דרבי אליעזר בדתניא לא יגאל יכול לא תהא נגאלת.** לאחר היובל **שתהא לפניו** לגואלה אפי' [בתורת] **שדה מקנה** שתהא שלו עד היובל וביובל תחזור להקדש: **ת"ל עוד.** כלומר מאחר שיצאה ביובל עוד לא תהא נגאלת שתהא דינה עוד כמו שהיתה כשדה אחוזה שתחזור לבעליה [שוב] ביובל **אבל נגאלת** לו בתורת שדה מקנה שתהא שלו עד שנת היובל וביובל תחזור להקדש משום דכיון דהגיע יובל ולא נגאלה קנאה הקדש כי חוזר זה וגאלה מהקדש הוי כלוקח. וכתיב והיה השדה בצאתו ביובל לכהן תהיה אחוזתו בשנת היובל ישוב השדה לאשר קנהו מאתו והיינו דייק **אימת** לר' **אלעזר** קאמר דסבירא ליה דשל הקדש היה ביובל הראשון: **ותסברא** כדקא מתרצת בשלמא לר' אלעזר דאמר דשל הקדש הוא [ניחא] האי עוד כדקאמרת עוד אינה נגאלת כלומר דבת גאולה היא בנ' שקל דאכתי דהקדש היא: **אלא לר' יהודה ור' שמעון דאמרי.** דכהנים היא **האי עוד מאי דרשי ביה** הא לאו [בת] גאולה היא כלל בנ' שקל אלא בשוויה אי הכי מאי קמ"ל האי עוד: **אלא הכא במאי עסקינן.** ברייתא **בשדה שיצאה לכהנים** כדסברי {ר"י ור"ש} דנפקא לכהנים ואח"כ הקדישה כהן [או כהן] אֶחָד חֶלְקוֹ או הקדישו כולה בית אב דכיון דבאת ליד הקדש בת גאולה היא בנ' שקל כסף **ואתו בעלים למיפרקא** סד"א כיון דנפקא לה [כבר] לכהנים לא תיפוק תו ליד בעלים אפי' בתורת שדה אחוזה אינה נגאלת שתהא לבעלים **אבל נגאלת שתהא לפניו כשדה מקנה** וחוזרת לכהנים ביובל ואכתי לא שמעינן טעמא דר' אלעזר: **בשנת היובל ישוב השדה.** האי בשדה מקנה כתיב לאשר קנהו מאתו יכול אפי' לגזבר שלקחו ממנו שאם היה לו שדה מקנה והקדישה וחזר ולקחה מן הגזבר וכשהגיע היובל יכול ישוב השדה לגזבר שלקחה ממנו דקרינן ביה לאשר קנהו מאתו ת"ל לאשר לו אחוזת הארץ [למוכר ראשון חוזרת דאין אדם מקדיש דבר שאינו שלו ולא לגזבר: **יאמר לאשר לו אחוזת הארץ**]. ולא היה צריך לאשר קנהו [**מה ת"ל לאשר קנהו**] לשדה שיצאת לכהנים ומכרה כהן והקדישה לוקח וגאלה אחר יכול כיון שגאלה אחר ולא גאלה לוקח והרי היא יוצאה מיד זה שגאלה וחוזרת ביובל הואיל ויש כאן חוזה כל כך שבאת ליד שלישי **יכול תחזור לבעלים הראשונים** ת"ל **לאשר קנהו.** כלומר ליד הכהן שמכרה חוזרת בעלים ביובל דכתיב ביה לא יגאל דלא קא הדרא כלל שכן יצאת מרשות בעלים וחוזרת לכהנים ואין כאן חוזרת כל כך ועוד דלא כתיב בההוא קרא ישוב אבל הכא דקא הדרא דכתיב למילף מתרוייהו דלכהנים הדרא ולא לבעלים דאי מלא יגאל לחודיה הוה אמינא מ"ט לא הדרא לבעלים ביובל דכתיב ביה לא יגאל דלא קא הדרא בלשון הקדש ראשון ביובל ישוב השדה דכתיב ביה ישוב השדה ועוד שיש כאן חוזרת הרבה שבאת ליד שלישי הואיל והדרה דכתיב ישוב אימא תיהדר לבעלים להכי כתיב לאשר קנהו דלא הדרה לבעלים **דלא קא יהבי בעלים דמי** לגזבר אלא גאלה אחר **אבל הכא** בהאי לא יגאל עוד דאמרן לעיל דהקדישה כהן ואתו בעלים למיפרקיה **דקא יהבי בעלים [דמי] אימא תיקום ברשותייהו כתב רחמנא לא יגאל.** דלא תהדר לבעלים: **מאי הוי עלה.** דאכתי לא ידענן טעמא דר' אלעזר [דאמר לעיל אין הכהנים נכנסים עד שיגאלנה אחר]: **אמר רבא דאמר קרא והיה השדה בצאתו ביובל.** דהוה יכול למימר והיה השדה ביובל קודש לה' וגו' מאי בצאתו קא משמע לן דכשיוצא מיד אחר שגאלה מיד הגזבר (אחר)[ט] {קודם} היובל [או] לקחה מגזבר אח"כ לכהן תהיה אחוזתו:

ט) בכל מתני׳ היה: אחר היובל.

שיטה מקובצת

אימת אילימא ביובל ראשון וכו'. מכאן קשה לגירסת רש"י שגרס במשנתינו גאלה אחר ואח"כ גאלוה בעלים יוצאה מידו לכהנים, דא"כ ביובל ראשון נמי לא הויא שדה אחוזה אם גאלה אחר, הילכך נראה דגרסי' במתני' גאלה אחר או אחד מן הקרובים [ואחר כך גאלה בעלים] אינה יוצאה לכהנים ביובל וכן נמצא בספר הרגמ"ה [הראב"ק] ז"ל, ולהכי פריך אי ביובל ראשון אפי' מכרה הגזבר לאחר וגאלוה בעלים הויא לה שדה אחוזה ומפרש' לקרא הכי ואם לא יגאל השדה בביובל הראשון ומכרה הגזבר לאיש אחר לא יגאל בתורת שדה אחוזה ביובל שני. תוס' הרא"ש: **וש"מ טעמא דר' אלעזר מהכא.** כלומר מדאיצטריך עוד לומר דנגאלת להיות לפניו כשדה מקנה ולא כשדה אחוזה ולא מיתוקים אלא ביובל שני שמעינן דביובל שני שייך ביה גאולה, וא"ת ברישא דברייתא כל כמה דלא ידע דרשה דעוד מאי קאמר יכול לא תהא נגאלת מה גאולה שייך כיון דאכתי לא ידע דאין כהנים נכנסים לתוכה, וי"ל דידע שפיר דרשא דעוד דשייך גאולה ביובל שני אלא שכן דרך התנא לסבב הדבר עד שיגמור הדרש שלו. הרא"ש ז"ל בתוספותיו: **אי לר' יהודה ולר"ש לכהנים נפקא.**

עין משפט נר מצוה

כב א מיי' פ"ד מהל' ערכין הלכה כו:
כג ב מיי' פ"ו מהלכות ערכין הלכה ז ועי' בל"מ:

שינויי נוסחאות

א) רבי אלעזר אומר (ש"ס), **ב)** דר' אלעזר כדמנית (ש"ס), **ג)** אלא לאו לר' אלעזר (ש"ס), **ד)** וש"מ דעמא דר' אלעזר מהכא. (ש"ס), **ה)** ואיצטריך למכתב לאשר קנהו ואצטריך למכתב לא יגאל דלי (ש"ס), **ו)** דרבי אלעזר (וכן הלא"ן) (ש"ס), **ז)** ורו' אם מכר את השדה וגו' והיה כו' וכ' אלעזר מסרס ליה (ש"ס), **ח)** בגאלתו ביובל לכהנים (ש"ס), **ט)** מה"ל אלא לאו (ש"ס), **י)** דאמר ביובל שני נמי (ש"ס), **יא)** והקדישה כהן ביובל (ש"ס), **יב)** וגזבר מכרה, **יג)** וגאלה אחד מיד גזבר ההקדש בשוויה כשיגיע היובל ישוב השדה לאשר קנהו מאתו [הס"ד ומה"ד:] יכול לאשר קנהו זה מאתו דהיינו גזבר שמכרה לזה [הס"ד] (ש"ס), **יד)** שהקדישה סתם מכר אינה אלא עד היובל [הס"ד ומה"ד:] וגאלה אחר מיד הקדש יכול כשהיא חוזרת ביובל תחזור כמו שדה מקנה ותחזור לבעלים (ש"ס), **טו)** לכהנים הס"ד [צ"ק], **טז)** כדין שדם שדה (ש"ס), ונתן נתן ממקן מיגם שדה, **יז)** קנה דהקדש יהא (ש"ס), **יח)** ל"ק מה"ז ועי' יעב"ץ, **יט)** לכהנים ולמר אילצריך (ש"ס), **כ)** ל"ל אלא למר הס"ק, **כא)** הלר"ש [צ"ק], **כב)** בדפו"ל אלעזר, **כג)** כן שהוא (צ"ק), **כד)** בהאי גאולה (צ"ק),

מ) [כ"כ קיק: מגמות עד.], **נ)** [סנהדרין עמ.],

תורה אור השלם

1. וְאִם לֹא יִגְאַל אֶת הַשָּׂדֶה וְאִם מָכַר אֶת הַשָּׂדֶה לְאִישׁ אַחֵר לֹא יִגָּאֵל עוֹד:
ויקרא כז כ
2. בִּשְׁנַת הַיּוֹבֵל יָשׁוּב הַשָּׂדֶה לַאֲשֶׁר קָנָהוּ מֵאִתּוֹ לְאֲשֶׁר לוֹ אֲחֻזַּת הָאָרֶץ: ויקרא כז כד

הגהות הב"ח

(א) גמ' ר' אליעזר אומר לא נכנסין ולא נותנין מ"ט דרבי אליעזר אמר רבא אמר קרא ואם לא יגאל: **(ב)** שם ת"ל לאשר קנהו ואצטריך למיכתב לאשר קנהו ואצטריך למיכתב לא יגאל דלי כתב רחמנא: **(ג)** רש"י ד"ה שיצאתה לכהנים וכו' והקדישה כהן ביובל שני:

מוסף רש"י

הכהנים והלוים מקדישין לעולם. לפי שנאמר במקדיש שדה אחוזה ואם לא יגאל את השדה בעלים, ומכר גזבר את השדה לאיש אחר לא יגאל עוד, אלא יוצאה לכהנים ביובל, הלוים נוחלין לעולם (ר"ה כט.). **והקדישה ואחר כך מת אביו.** אע"ג דבשעת הקדש הוא שדה מקנה, הואיל ולאחר שמת אביו הוי שדה אחוזה, מצין שתהא לפניו כשדה אחוזה. ובפרק המשיב שקלים ולא בשויה (לעיל יד.). **לו:** שדה אחוזה אם הקדישה ולא גאלה קודם היובל ומכרה גזבר לאחר אינה נגאלת עוד וכשהיא יוצאה ביובל מיד הלוקחה מן הגזבר כשמחלקת לכהנים, שנאמר ואם לא יגאל את השדה וגו' והיה השדה בצאתו וגו', ושדה מקנה כשהקדישה ולא גאלה ומכרה הגזבר כשהיא יוצאה ביובל אחזת לבעלים הראשונים שמכרוה למקדיש, שנאמר בשנת היובל ישוב השדה לאשר קנהו מאתו וגו', מצין לוקח שדה מתחת הקדישה במיי אביו בעודה בידו שדה מקנה, ואחר כך מת אביו ונעשית לו אחוזה, מצין שהיא לפניו כשדה אחוזה, אם לא גאלה ומכרה הגזבר שיוצאה לכהנים ביובל (גיטין מח.). **אשר לא משדה אחוזתו.** קרא יתיר הוא (שם). **שדה שאינה ראויה.** בשעה שהקדישה להיות לו שדה אחוזה לעולם (שם) יש לה דין שדה מקנה לפדות בשוויה (לעיל יד:). **יצתה זו שראויה להיות שדה אחוזה.** וכל שכן מת אביו ואחר כך הקדישה דבשעת הקדש כבר היתה אחוזה (גיטין שם). ר' מאיר אומר. זו אינה שדה אחוזה ומוחזק לו מתחת אביו שמכרה לו וקנה כי אתא למת אביו ואחר כך הקדישה אתא (שם) שהיא שדה אחוזה בשעה שהקדישה, דאילו לא מת אביו היתה אחוזת ביובל לגביו, כדכתיב בשנת היובל ישוב השדה לאשר קנהו מאתו, ועתה כשמת אביו הרי היא לו שדה אחוזה, אבל הקדישה ואחר כך מת אביו מ"ל ב"ב עב:). **ואחר כך הקדישה.** דבשעת הקדש הויא שדה אחוזה, אבל הקדישה ואחר כך מת אביו אינה אלא כשדה מקנה (לעיל יד:). **קנין פירות.** שהיתה קנויה לו מאביו בשעה שמת אביו, וקנין פירות הוא שהרי הויבל נוטל, **כקנין הגוף דמי.** וכי מית אביו לא יירש מידי ולא הויא ליה אחוזה, הלכך אי לאו דרכייה קרא לא הוה אמינא דתיהוי כשדה אחוזה, ואצטריך קרא למת אביו ואחר כך הקדישה (גיטין מח.). **לאו כקנין הגוף דמי.** וכי מית אביו יירש גופא הלכך מת אביו ואחר כך הוי (שם). **בעלמא הוי כקנין הגוף דמי.** ומודו דמת אביו ואחר הקדישה נריכא קרא (שם).

לר' אלעזר קאמר דסבירא ליה דשל הקדש היה ביובל הראשון: **ותסברא** כדקא מתרצת בשלמא לר' אלעזר דאמר דשל הקדש הוא [ניחא] האי עוד כדקאמרת עוד אינה נגאלת כלומר דבת גאולה היא בנ' שקל דאכתי דהקדש היא: **אלא לר' יהודה ור' שמעון דאמרי.** דכהנים היא **האי עוד מאי דרשי ביה** הא לאו [בת] גאולה היא כלל בנ' שקל אלא בשוויה אי הכי מאי קמ"ל האי עוד: **אלא הכא במאי עסקינן.** בשדה שיצאה לכהנים וקדישה כהן [או כהן] אֶחָד חֶלְקוֹ הקדישה כהן [או כהן] אֶחָד חֶלְקוֹ או הקדישו כולה בית אב דכיון דבאת ליד הקדש בת גאולה היא בנ' שקל כסף **ואתו בעלים למיפרקא** סד"א כיון דנפקא לה [כבר] לכהנים לא תיפוק תו ליד בעלים אפי' בתורת שדה אחוזה אינה נגאלת שתהא לבעלים **אבל נגאלת שתהא לפניו כשדה מקנה** וחוזרת לכהנים ביובל ואכתי לא שמעינן טעמא דר' אלעזר: **בשנת היובל ישוב השדה.** האי בשדה מקנה כתיב לאשר קנהו מאתו יכול אפי' לגזבר שלקחו ממנו שאם היה לו שדה מקנה והקדישה וחזר ולקחה מן הגזבר וכשהגיע היובל יכול ישוב השדה לגזבר שלקחה ממנו דקרינן ביה לאשר קנהו מאתו ת"ל לאשר לו אחוזת הארץ [למוכר ראשון חוזרת דאין אדם מקדיש דבר שאינו שלו ולא לגזבר: **יאמר לאשר לו אחוזת הארץ**]. ולא היה צריך לאשר קנהו [**מה ת"ל לאשר קנהו**] לשדה שיצאת לכהנים ומכרה כהן והקדישה לוקח וגאלה אחר יכול כיון שגאלה אחר ולא גאלה לוקח והרי היא יוצאה מיד זה שגאלה וחוזרת ביובל הואיל ויש כאן חוזה כל כך שבאת ליד שלישי **יכול תחזור לבעלים הראשונים ת"ל לאשר קנהו.** כלומר ליד הכהן שמכרה חוזרת בעלים ביובל דכתיב ביה לא יגאל דלא קא הדרא כלל שכן יצאת מרשות בעלים וחוזרת לכהנים ואין כאן חוזרת כל כך ועוד דלא כתיב בההוא קרא ישוב אבל הכא דקא הדרא דכתיב ביה ישוב השדה ועוד שיש כאן חוזרת הרבה שבאת ליד שלישי הואיל והדרה דכתיב ישוב אימא תיהדר לבעלים להכי כתיב לאשר קנהו דלא הדרה לבעלים **דלא קא יהבי בעלים דמי** לגזבר אלא גאלה אחר **אבל הכא** בהאי לא יגאל עוד דאמרן לעיל דהקדישה כהן ואתו בעלים למיפרקיה **דקא יהבי בעלים [דמי] אימא תיקום ברשותייהו כתב רחמנא לא יגאל.** דלא תהדר לבעלים: **מאי הוי עלה.** דאכתי לא ידענן טעמא דר' אלעזר [דאמר לעיל אין הכהנים נכנסים עד שיגאלנה אחר]: **אמר רבא דאמר קרא והיה השדה בצאתו ביובל.** דהוה יכול למימר והיה השדה ביובל קודש לה' וגו' מאי בצאתו קא משמע לן דכשיוצא מיד אחר שגאלה מיד הגזבר (אחר)[ט] {קודם} היובל [או] לקחה מגזבר אח"כ לכהן תהיה אחוזתו:

איבעיא להו בעלים ביובל שני. פירוש לרבי אלעזר כאחר דמו או לא לא דכיון דלא גאלה ולא נתחלקה לכהנים ביובל שעדיין היא ביד הגזבר יכולים הבעלים לגאלה דהא דכתיב לא יגאל עוד יד] כדדרשינן מיניה שאינה נגאלת לכמו שהיתה היינו שגאלה אחר מיד הגזבר טו] ובלא נתחלקה מעולם לכהנים בהכי לא מיירי ביה קרא דלא יגאל עוד אלא תעמוד ביד הבעלים כשגאלה מיד הגזבר: **אלא** הכא במאי עסקינן בשדה שיצתה לכהנים. פירוש כגון שדה אחוזה שהקדישה בעלים וגאלה אחר לפני היובל שיולאה לכהנים ביובל וכא כהן אשר הגיע לו אותו שדה והקדיש והיינו ביובל שני ואתו בעלים למיפרק דסד"א אי לא כתיב (כי) אם לא יגאל דלא תפריק שתהא לפניו אפי' כשדה מקנה ת"ל עוד לכמות שהיתה אינה נגאלת [אבל נגאלת] שתהא כשדה מקנה פירוש ותחזור לכהנים ביובל והשתא קאי והיה השדה בצאתו ביובל וגו' אשני דרכיה דמייריי בהו קרא בין אותם לא יגאל השדה בין אותם מכר לאיש אחר דלעולם קרא בשני עניינים מיירי כדפירשתי לעיל וא"כ לר"א נמי פירוש דקרא הכי הוא יז] ולעיל מיבעי לי' מאי טעם דרבי אליעזר ומסיק מאי הוי עלה (פירוש מ"ט) דרבי אליעזר אמר רבא אמר קרא והיה השדה בצאתו ביובל וגו' בצאתו ומתמה ידי אחר פירוש כי יח] ביציאתו משמע שיוצא מיד אחר שגאלה מיד הגזבר אבל כל זמן שהיא ביד הגזבר לא יצא ביובל:

שדה מקנה אינה יוצאה לכהנים ביובל. שאין אדם מקדיש דבר שאינו שלו לפוס לייבטא משמע אם גאל האחר מהגזבר לפני היובל ורש"י פירש בפירוש חומש שלו דאפי' לא גאלה אחר אלא שעדיין היא ביד הגזבר תצא בחנם ביובל לבעלים הראשונים אשר לו אחוזת הארץ: **לרבי** יהודה ור"ש קנין פירות בקנין הגוף דמיא כו'. פירשתי בהשולה (גיטין דף מח.) כ):

הדרן עלך אין מקדישין

אין הכהנים נכנסין לתוכה עד שיגאלנה אחר אמר ליה בעלים ביובל שני כאחר דמו איכא דאמרי ר' אליעזר אומר טז] גאלה ביובל שני אינה יוצאה לכהנים ביובל א"ל רבינא לרב אשי אף אנן נמי תנינא ר' יז] אליעזר אומר אין הכהנים נכנסין לתוכה עד שיגאלנה אחר א"ל אי ממתני' ה"א בעלים ביובל שני כאחר דמו קמ"ל: **מתני'** אהלוקח שדה מאביו ומת אביו ואח"כ הקדישה הרי היא כשדה אחוזה הקדישה ואח"כ מת אביו הרי היא כשדה מקנה דברי ר"מ רבי יהודה ור"ש אומרים הרי היא כשדה אחוזה שנאמר יח] 3אם משדה מקנתו אשר לא משדה אחוזתו שדה שאינה ראויה להיות שדה אחוזה יצתה זו שהיא ראויה להיות שדה אחוזה 2שדה מקנה אינה יוצאה לכהנים ביובל שאין אדם מקדיש דבר שאינו שלו 6)גהכהנים והלוים מקדישין לעולם וגואלין לעולם בין לפני היובל בין לאחר היובל: **גמ'** 3)תנו רבנן מנין ללוקח שדה מאביו והקדישה ואחר כך מת אביו מנין שתהא לפניו כשדה אחוזה ת"ל ואם יב] (משדה) מקנתו אשר לא משדה אחוזתו שדה שאינה ראויה להיות שדה אחוזה דברי רבי יהודה ורבי שמעון רבי מאיר אומר מנין ללוקח שדה מאביו ומת אביו ואחר כך הקדישה מנין שתהא לפניו כשדה אחוזה ת"ל ואם משדה מקנתו אשר לא משדה אחוזתו שדה שאינה שדה אחוזה יצאת זו שהיא שדה אחוזה יג] לימא בהא קא מיפלגי דר"מ סבר 3)קנין פירות כקנין הגוף דמי ר' יהודה ור"ש סברי קנין פירות לאו כקנין הגוף דמי אמר רב נחמן בר יצחק בעלמא לר"ש ור"י קנין פירות כקנין הגוף דמי

והכא

איבעיא להו בעלים ביובל שני כאחר דמו או לא תא שמע [1]לא יגאל יכול לא תהא נגאלת שתהא לפניו כשדה מקנה ת"ל עוד לכמות שהיתה אינה נגאלת אבל נגאלת שתהא לפניו כשדה מקנה אימת אילימא ביובל ראשון אמאי אינה נגאלת 6) אחוזה נמי הויא אלא פשיטא ביובל שני ולמאן אי לרבי יהודה ורבי שמעון לכהנים נפקא אלא לאו לרבי 3] אליעזר ושמע מינה בעלים ביובל שני כאחר דמו ותסברא רבי יהודה ורבי שמעון האי עוד מאי דרשי ביה אלא הכא במאי עסקינן בשדה שיצאה לכהנים והקדישה כהן ואתו בעלים למיפרקה ס"ד אמינא לא תיפרוק שתהא כשדה מקנה ת"ל עוד לכמות שהיתה אינה נגאלת אבל נגאלת שתהא לפניו כשדה מקנה והתניא 3] [2]ישוב השדה לאשר קנהו מאתו יכול יחזור לגזבר שלקחה הימנו ת"ל לאשר לו אחוזת הארץ 7] מה תלמוד לומר לאשר קנהו שדה שיצאה לכהנים ומכרה כהן והקדישה לוקח וגאלה אחר יכול תחזור לבעלים הראשונים ת"ל לאשר קנהו ואיצטריך למיכתב לא יגאל ואיצטריך למיכתב לאשר קנהו דאי כתב רחמנא לא יגאל דלא קא הדרא כלל 8] כתב רחמנא לאשר קנהו ואי כתב רחמנא לאשר קנהו דלא קיהבי בעלים דמי אבל הכא דיהבי בעלים דמי 9] (6) דתיקום בידיהו כתב רחמנא לא יגאל ואי כתב רחמנא לא יגאל ולא כתב עוד הוה אמינא לא תיפרוק כלל כתב רחמנא עוד לכמות שהיתה אינה נגאלת אבל נגאלת שתהא לפניו כשדה מקנה מאי הוי עלה (3) ת"ש ר' אליעזר אומר 7] גאלה בעלים ביובל שני יוצאה לכהנים ביובל א"ל רבינא לרב אשי האנן לא תנן הכי רבי 8] אליעזר אומר אין הכהנים נכנסין לתוכה עד שיגאלנה אחר אמר ליה בעלים ביובל שני כאחר דמו איכא דאמרי ר' אליעזר אומר טז] גאלה ביובל שני אינה יוצאה לכהנים ביובל א"ל רבינא לרב אשי אף אנן נמי תנינא ר' יז] אליעזר אומר אין הכהנים נכנסין לתוכה עד שיגאלנה אחר א"ל אי ממתני' ה"א בעלים ביובל שני כאחר דמו קמ"ל: **מתני'** אהלוקח שדה מאביו ומת אביו ואח"כ הקדישה הרי היא כשדה אחוזה הקדישה ואח"כ מת אביו הרי היא כשדה מקנה דברי ר"מ רבי יהודה ור"ש אומרים הרי היא כשדה אחוזה שנאמר יח] 3אם משדה מקנתו אשר לא משדה אחוזתו שדה שאינה ראויה להיות שדה אחוזה יצתה זו שהיא ראויה להיות שדה אחוזה 2שדה מקנה אינה יוצאה לכהנים ביובל שאין אדם מקדיש דבר שאינו שלו 6)גהכהנים והלוים מקדישין לעולם וגואלין לעולם בין לפני היובל בין לאחר היובל: **גמ'** 3)תנו רבנן מנין ללוקח שדה מאביו והקדישה ואחר כך מת אביו מנין שתהא לפניו כשדה אחוזה ת"ל ואם יב] (משדה) מקנתו אשר לא משדה אחוזתו שדה שאינה ראויה להיות שדה אחוזה דברי רבי יהודה ורבי שמעון רבי מאיר אומר מנין ללוקח שדה מאביו ומת אביו ואחר כך הקדישה מנין שתהא לפניו כשדה אחוזה ת"ל ואם משדה מקנתו אשר לא משדה אחוזתו שדה שאינה שדה אחוזה יצאת זו שהיא שדה אחוזה יג] לימא בהא קא מיפלגי דר"מ סבר 3)קנין פירות כקנין הגוף דמי ר' יהודה ור"ש סברי קנין פירות לאו כקנין הגוף דמי אמר רב נחמן בר יצחק בעלמא לר"ש ור"י קנין פירות כקנין הגוף דמי

והכא

מתני' הלוקח שדה מאביו ומת אביו כו' הרי היא כשדה אחוזה. שהרי עד שלא הקדישה נפלה לו בירושה הלכך אם בא לפדותה פודה בית כור בני סלעים כשדה אחוזה ואם לא גאלה הוא וגאלה אחר יוצאה לכהנים ביובל: **כשדה מקנה.** דבתר שעה שהקדישה אזלינן הלכך אם בא לפדותה פודה בשוויה כדין שדה מקנה ואם לא גאלה הוא וגאלה אחר מוזרת לו ביובל שהרי בשעה שהקדישה לא היה גופה שלו דעתידה היא לחזור לאביו ביובל כדין שאר מכירות וכשאר מקדיש שדה מקנה הוא שהגואלה מיד גזבר מחזירה ביובל לאשר לו אחוזת הארץ דהיינו אביו וזה יורש את כח אביו: **שדה מקנה.** שהקדישה וגאלה אחר אינה יוצאה לכהנים ביובל אלא למי שמכרה למקדישה: **שאין אדם מקדיש דבר שאינו שלו.** וקרקע זו לא היתה שלו אלא עד היובל: **מקדישין לעולם.** מפרש בגמ' ד): **וגואלין לעולם.** אם הקדיש כהן קרקע ירושתו גוזלה אפי' לאחר היובל דכתיב (ויקרא כה) גאולת עולם תהיה לגויס: **גמ' רבי מאיר סבר קנין פירות.** שהיתה קנויה לו לבן בחיי אביו לפירות לאכול הפירות ולא לגופה שהרי עתיד לחזור ביובל כקנין הגוף דמי הלכך כי מת אביו עד שלא הקדישה אי לא אשמועינן קרא דתיהוי כשדה אחוזה ה"א לאו שדה אחוזה היא דבלאו מיתת אביו היתה קנויה לו הילכך איצטריך קרא להכי אבל הקדישה בעודה שדה מקנה ואח"כ מת אביו לא רבינא לן קרא דתיהוי אחוזה אלא שדה מקנה היא: **ורבי יהודה ורבי שמעון סברי לאו לקנין הגוף דמי.** וכי מת אביו קודם שהקדישה הוא דקא ירים לה לגופה ושדה אחוזה היא והלכך להאי לא איצטריך קרא לרבויי דהא אחוזה גמורה היא שבחיי אביו לא היתה קנויה לו וכי אתא קרא להקדישה ואח"כ מת אביו דאע"ג דבשעת הקדש הוא שדה מקנה השתא דמת אביו קודש פדיון שדה אחוזה היא: **לקנין הגוף דמי.** ולמת אביו ואח"כ הקדישה נמי איצטריך קרא: והכא

רבינו גרשום

גאלוה בעלים ביובל שני. לרבי אלעזר בעלים **באחר** דמו ויוצאה שוב לכהנים **או לא** [דמו לגאלה אחר: ת"ש **לא יגאל עוד** כו'] **אלא פשיטא** ביובל שני. וגגאלת שתהיה לפניו כשדה מקנה שחוזרת לכהנים ביובל כדכתיב לכהן תהיה וגו' אלמא דבעלים ביובל שני כאחר דמו]: מתני' **ותסברא** וכו'. ומדחי ליה דליכא למשמע טעמא מהכא: **מאי עלה אמר רבא** ת"ש. חזי עלה ברייתא בפירוש דכי אחר דמו: **אי ממתני' הוה אמינא** כו'. קמ"ל ברייתא דלאו כאחר דמו: **יצאת** זו **שהיא ראויה** להיות שדה **אחוזה.** שכיון שאילו לא קנאה היתה נופלת לפניו בירושה והויא שדה אחוזה השתא נמי אע"ג דהקדישה ואח"כ מת אביו הויא שדה אחוזה: **המקדיש שדה מקנה ולא גאלה אינה יוצאה לכהנים ביובל שאין אדם מקדיש דבר שאינו שלו.** שהיא אחוזתו של מוכר וחוזרת לו ביובל: **גמ'** רבי מאיר סבר קנין פירות בקנין הגוף דמי. דהלוקח שדה מאביו אין לו בחיי אביו אלא פירות ורבי מאיר סבר קנין פירות כקנין הגוף דמי הלכך כי הקדישה בחיי אביו הרי היא כשדה מקנה דכשם שהפירות שלו כך קנה הגוף ושוב אינה ראויה להיות שדה אחוזה אלא דין שדה מקנה יש לה: **ורבי יהודה ור' שמעון סברי קנין פירות לאו בקנין הגוף דמי.** הלכך אמרי הרי היא כשדה אחוזה שראויה להיות שדה אחוזה: **בעלמא.** בכל דוכתא במי שכתב כל נכסיו לבנו לאחר מותו שניהם אינם יכולין למכור כלומר לר' יהודה ור' שמעון קנין פירות כקנין הגוף דמי.

עין משפט נר מצוה

כד א מיי' פ"ד מהלכות ערכין הל' כח:
כה ב מיי' שם הלכה טו:
כו ג מיי' שם הלכה טז:

תורה אור השלם

1. וְאִם לֹא יִגְאַל אֶת הַשָּׂדֶה וְאִם מָכַר אֶת הַשָּׂדֶה לְאִישׁ אֲחֵר לֹא יִגָּאֵל עוֹד: ויקרא כז כ
2. בִּשְׁנַת הַיֹּבֵל יָשׁוּב הַשָּׂדֶה לַאֲשֶׁר קָנָהוּ מֵאִתּוֹ לַאֲשֶׁר לוֹ אֲחֻזַּת הָאָרֶץ: ויקרא כז כד
3. וְאִם אֶת שְׂדֵה מִקְנָתוֹ אֲשֶׁר לֹא מִשְּׂדֵה אֲחֻזָּתוֹ יַקְדִּישׁ לַיְיָ: ויקרא כז כב

הגהות הב"ח

(א) גמ' דיהבי בעלים דמי תיקום כל"ל ואות ד' נמחק: (ב) שם מאי הוי עלה ג"כ ר"ל א"כ האיבעיא הנ"ל בתקומה עומד:

שינויי נוסחאות

א) נגאלת שדה אחוזה (ש"ס), ב) גר' אלעזר [וכ"ל בכל העמוד] (ש"ס), ג) והתניא בשנת היובל ישוב (ש"ס), ד) תלמוד יאמר לאשר לו אחוזת הארץ מה (ש"ס), ה) כלל אבל הכא דקא הדרא אימא תיהדר למרה קמא כתב (ש"ס), ו) דמי תיקום בידיהו (ש"ס), ז) גאלוה בעלים (ש"ס), ח) רבי אלעזר אומר לעולם אין (ש"ס), ט) גאלוה ביובל שני (ש"ס), י) רבי אלעזר אומר לעולם אין (ש"ס), יא) שנאמר ואם את שדה מקנתו (ש"ס), יב) את שדה, יג) אחוזה. ס"א ואילו ר"י הו"ש מת אביו ואחר כך הקדיש לא צריך קרא לימא כו' (ש"ס), יד) ל"ל דדרשינן, טו) אבל לא גאלה אחר מיד הגזבר ולא נתחלקה כו', טז) הגזבר אבל הכא דלא נתחלקה (ש"ס), יז) ולעולם תיבעי לן מ"ט לרבי אליעזר ומסיק מאי הוי עלה פי' מ"ט (ש"ס), יח) כי בצאתו משמע (ש"ס וכ"ה בצ"ק),

---

ו) וכ"ה הגירסא בגיטין (דף מ"ח) ובב"ב (דף ע"ב ע"ב) אבל התוס' בב"ב שם כתבו דלפי הסוגיא דב"ב שם א"א לגרוס כן ע"ש:

והלא קרא אחרינא אשכח ודרוש. דהקדישה ואח"כ מת אביו תיהוי אחוזה יד] דאל"כ דלא רבי לן קרא אלא מת אביו ואח"כ הקדישה קרא אשר לא (א) אחוזתו ומתרבינא הא דר' מאיר דדריש [כו:] יאתה זו שהיא כבר אחוזה: **משדה נמה נ"י.** ס"מ לכדאמרינן [שם] למדרש הקדישה ואח"כ מת אביו: **יאפי זו.** שבשעת הקדש היתה ראויה להיות שדה אחוזה: **אפי' ישראל נמי.** דהא תניא בריש פירקין (דף כד.) מקדישין טו] לפני היובל וכו' טז] (ואי משום דקתני מתני' אין מקדישין פחות משתי שנים לפני היובל הא תוקימנא (שם) דעלה טוהה קמ"ל): **הניחא לשמואל דאמר.** גבי ישראל לא קדשה אלטריך לאשמועי' דגבי כהנים יח] קדשה: יט] **אלא נרב.** ליכא למימר הכי דמהיכא תיתי לן (כ) מקראי: **איידי דתנא רישא.** (א) יט] ישראל תנא סיפא גבי לוים:

הדרן עלך אין מקדישין

המקדיש שדהו בשעה שאין היובל היובל. בזמן שאין היובל נוהג: **פתח אתה ראשון.** בכמה אתה רוצה לפדותה ומפני ריוח של הקדש שולאין לו תמלה: **שהבעלים נותנין חומש.** ולהכי נקט בשעה שאין היובל נוהג דבזמן כ] שנוהג אין לריך לשולאו בכמה תפדנה שהרי דמיה קלוכין בית כור בני סלע ובשדה אחוזה קא מיירי ובזמן שאין יובל נוהג נפדית בשויה כדתניא בשילהי פירקין [כט.] אין שדה אחוזה נוהג אלא בזמן שהיובל נוהג: **מפני רעתה.** שהיתה יליאתה מרובה על השבח: **לא אמר זה באיסר אלא.** הרי היא שלי בביאה כא] שהקדש נפדה בכסף ובשוה כסף: **אמר לו.** הגזבר: **הגעתיך.** הרי היא שלך: **גמ' והתניא כופין.** את הבעלים לפתוח ראשון: **דמלות גאולה גאדון.** בפ"ק דבכורות (דף יג.): **עפי ופריק לה.** מוסיף ופודה כב] יותר משאר אדם: **מצות גאולה באדון.** דכתיב ז] ואם לא יגאל ונמכר בערכך אלמא מצות גאולה קודמת למכירה: **והא קי"ל שוה כסף לכסף.** דאמרי' בבבא קמא (ז.) ישיב ח] לרבות שוה כסף אפי' סודין: **הך סתמא.** דקתני מפסיד איסר ולא קתני נמלא מפסיד בילה רבנן היא ולא רבי יוסי: **מתני' ממשכנין מנכסיו עשר סלעים.** נמלא ביד גזבר עשרים וכן כג] שלשים יתן שלשים הרי חמשים: **אמר אחד הרי היא שלי בכ"א.** לאחר שאמרו בעלים בעשרים: הבעלים

המקדיש שדהו בשעה שאין היובל נוהג. פירוש בזמן שאין היובל נוהג אלא נפדה בשויו ויש בו ריוח להקדש לפתוח תחלה הבעלים מפני החומש אבל בזמן שהיובל נוהג הוא נפדה לפי זרעו בני סלעים בית זרע חומר שעורים ובשדה אחוזה מיירי ובזמן הבית מיירי דאיכא רווחא להקדש דאי שלא בזמן הבית מחללו אם ירלה אפי' לכתחלה על שוה פרוטה לפי שאין בו ריוח להקדש דלאיבוד אזיל כדאיתא לקמן בסוף פירקין (דף כט.) הכוא דאחרים לנכסיה אתא לקמייה דרב יהודה א"ל שקול ד' זוזי אחיל עלייהו ושדינהו בנהרא ולשתרי לך וא"ת היאך נמלא בזמן שאין היובל בזמן הבית י"ל בזמן שגלו ישראל דבעינן כל יושביה עליה: **אמר** ר' יוסי בו'. תימה איך היה זה המעשה בימי ר' יוסי והלא ר' יוסי לא היה בזמן הבית ואם כן לא הולרך לפתוח תחילה בבעלים וי"ל דפליג על פי הקבלה ע"פ שאירע בזמן הבית א"ל אפי' שלא בזמן הבית גאולה בבעלים תחילה כדכתיב (ויקרא כז) אם לא יגאל ונמכר: **מאי** אומרין בופין. וא"ת מ"ש דלריך כפיה הכא טפי מכל הני דתנן בסוף פ"ק דבכורות (דף יג.) מצות פדייה קודמת למצות עריפה מצות יעילה קודמת למצות פדייה מצות ייבום קודמת למצות חליצה מצות גאולה באדון כד] קודמת (למצות) לכל אדם ומפיק כולהו מקראי התם ולא אשכחן כפייה כי אם בזה וי"ל דשאני הכא דיכול לבא לידי תקלה אם יהנו העולם ממנה:

רבי יוסי סבר בבביצה נמי פרקינן. ובפ' הזהב (ב"מ דף נג.) איכא פלוגתא איכא מ"ד בו ובחומשו ואיכא מאן דאמר בו אע"ג שאין בחומשו וגלאה דבביצה הייגו שוה פרוטה:

למימרא

המקדיש בשעה שאין היובל נוהג אמר לו פתח אתה ראשון שהבעלים נותנין חומש וכל אדם אין נותנין חומש: מעשה באחד שהקדיש שדהו מפני רעתה אמרו לו פתח אתה ראשון אמר הרי היא שלי באיסר אמר רבי יוסי לא אמר זה באיסר אלא בביצה שהקדש נפדה בכסף ובשוה כסף ז] אמר לו הגעתיך נמצא מפסיד איסר ושדהו לפניו: **גמ'** המקדיש שדהו בשעה כו': אומרין והתניא כ]כופין מאי כ]אומרין נמי כופין ואיבעית אימא מעיקרא אומרין אי צאית צאית ואי לא כופין: שהבעלים נותנין חומש וכו': מאי אריא שהבעלים נותנין חומש תיפוק ליה דאיידי דחביבה עליה טפי ופריק לה ועוד מצות גאולה באדון חדא ועוד קאמר חדא דאיידי דחביבה ח] עליה טפי ופריק לה ועוד ג]מצות גאולה באדון היא ועוד שהבעלים נותנין חומש כו': מעשה באחד שהקדיש שדהו וכו': לימא בהא קמיפלגי דר"י סבר שוה כסף בכסף ורבנן סברי שוה כסף אינו בכסף והא קי"ל ז]דשוה כסף בכסף ד]דכולי עלמא שוה כסף בכסף והכא בפודין ט]בדבר שאין בחומשו שוה פרוטה קמיפלגי ת"ק סבר איסר דאיכא בחומשו שוה פרוטה פרקינן ורבי יוסי ט] בביצה נמי פרקינן: י] אמר לו הגעתיך נמצא מפסיד איסר ושדהו לפניו: סתמא כרבנן: **מתני'** ה]אמר אחד הרי היא שלי בעשר סלעים ואחד אומר בעשרים ואחד אומר בשלשים ואחד אומר בארבעים ואחד אומר בחמשים חזר בו של חמשים ממשכנין מנכסיו יא] עד עשר חזר בו של ארבעים ממשכנין מנכסיו עד עשר חזר בו של שלשים ממשכנין מנכסיו עד עשר חזר בו של עשרים ממשכנין מנכסיו עד עשר חזר בו של עשר מוכרין יב] אותו בשוויו ונפרעין משל עשר את המותר יג]הבעלים אומרים בעשרים וכל אדם אומרים בעשרים יג] הבעלים יד]קודמין מפני שהם מוסיפין חומש אמר אחד הרי היא שלי בעשרים ואחת הבעלים

והכא קרא אשכח ח] ודרשי לכתוב רחמנא אם משדה מקנתו אשר לא ט] שדה אחוזתו אי נמי אשר לא שדה אחוזה מאי משדה ג] אחוזתו שדה שאינה ראויה להיות שדה אחוזה יצתה זו שראויה להיות שדה אחוזה: הכהנים והלוים מקדישין לעולם וכו': בשלמא גואלין אצטריך לאפוקי ז] מדישראל דלא פרקי אלא עד יובל קא משמע לן דכהנים ולוים גואלין לעולם אלא מקדישין מאי איריא כהנים ולוים אפי' ישראל נמי תימא בשנת היובל עצמה הניחא ח]לשמואל דאמר בשנת היובל עצמה לא קדשה קמ"ל דכהנים ולוים מקדישין לעולם אלא לרב מאי איריא כהנים ולוים אפי' ישראל נמי ולטעמיך בין לפני היובל בין לאחר היובל למה לי אלא איידי דתנא רישא לפני היובל ולאחר היובל תנא ט] סיפא נמי בין לאחר היובל בין לפני היובל ואיידי דתנא רישא אין מקדישין ולא גואלין תנא נמי סיפא מקדישין וגואלין:

הדרן עלך אין מקדישין

המקדיש יא את שדהו בשעה שאין היובל יב] אומר לו פתח אתה ראשון שהבעלים נותנין חומש וכל אדם אין נותנין חומש: מעשה באחד שהקדיש שדהו מפני רעתה אמרו לו פתח אתה ראשון אמר הרי היא שלי באיסר אמר רבי יוסי לא אמר זה באיסר אלא בביצה שהקדש נפדה בכסף ובשוה כסף יג] אמר לו הגעתיך נמצא מפסיד איסר ושדהו לפניו: **גמ'** המקדיש שדהו בשעה כו': אומרין והתניא יד]כופין מאי יד]אומרין נמי כופין ואיבעית אימא מעיקרא אומרין אי צאית צאית ואי לא כופין: שהבעלים נותנין חומש וכו': מאי אריא שהבעלים נותנין חומש תיפוק ליה דאיידי דחביבה עליה טפי ופריק לה ועוד מצות גאולה באדון חדא ועוד קאמר חדא דאיידי דחביבה יד] עליה טפי ופריק לה ועוד ג]מצות גאולה באדון היא ועוד שהבעלים נותנין חומש כו': מעשה באחד שהקדיש שדהו וכו': לימא בהא קמיפלגי דר"י סבר שוה כסף בכסף ורבנן סברי שוה כסף אינו בכסף והא קי"ל ז]דשוה כסף בכסף ד]דכולי עלמא שוה כסף בכסף והכא בפודין ט]בדבר שאין בחומשו שוה פרוטה קמיפלגי ת"ק סבר איסר דאיכא בחומשו שוה פרוטה פרקינן ורבי יוסי ט] בביצה נמי פרקינן: י] אמר לו הגעתיך נמצא מפסיד איסר ושדהו לפניו: סתמא כרבנן: **מתני'** ה]אמר אחד הרי היא שלי בעשר סלעים ואחד אומר בעשרים ואחד אומר בשלשים ואחד אומר בארבעים ואחד אומר בחמשים חזר בו של חמשים ממשכנין מנכסיו יא] עד עשר חזר בו של ארבעים ממשכנין מנכסיו עד עשר חזר בו של שלשים ממשכנין מנכסיו עד עשר חזר בו של עשרים ממשכנין מנכסיו עד עשר חזר בו של עשר מוכרין יב] אותו בשוויו ונפרעין משל עשר את המותר יג]הבעלים אומרים בעשרים וכל אדם אומרים בעשרים יג] הבעלים יד]קודמין מפני שהם מוסיפין חומש אמר אחד הרי היא שלי בעשרים ואחת הבעלים

מפסיד את האיסר. שנתנו להקדש: **ושדהו לפניו.** היא שלו עם רעתה ויש לו ב' הפסדות אחד שחזרה לו שדהו ואחד שהפסיד האיסר: **גמ':** **והתניא כופין.** משום (דהוא הקדיש) [ריוח הקדש] כדי שיוסיף חומש: **דאיידי דחביבא ליה טפי ופריק.** כלומר לפי שהוא מכיר אותה יותר מאחר כמה היא עושה יוסיף בפדיונה יותר ממי שאינו מכירה: **ועוד מצות גאולה באדון.** כדתנן בפרק קמא דבכורות מצות גאולה באדון קודם לכל אדם: **חדא ועוד קאמר כו'.** והא קי"ל בכל דוכתא שוה כסף כספף חוץ ממעשר שני: **בביצה נמי פרקינן.** אע"ג דאין בחומשה שוה פרוטה: **סתמא כרבנן** דהייגו ת"ק [דר"י] דאמר בחומשה בעינן פרוטה [דאמר הרי היא שלי באיסר ושמעינן מינה שאין פודין בדבר שאין בחומשו שוה פרוטה]: **מתני':** **ואחד אומר בחמשים.** כשומא של תורה [דכתיב] בחמשים שקל כסף: **חזר בו של חמשים.** שנתחרט בו: **ממשכנין מנכסיו עד עשר.** כלומר שממשכנין אותו כשיעור אותו תוספת שהוסיף יותר מאחרים דאמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט וכן כולם ממשכנין אותן כשחזרו בהן כשיעור כל אחד מה שהוסיף על חברו: **חזר בו של עשר מוכרין אותה בשוויה.** ואם לא יכלו למוכרה [בעשר] נפרעין משל עשר את המותר עד שיהא להקדש בה עשר סלעים הואיל וזה שמאה בעשר סלעים:

מוסף רש"י

קרא אשכח ודרשי. לרבויי מינה לף הקדישה ואח"כ מת אביו, דל"כ דלא מרבי אלא מת אביו ואחר כך הקדישה, לכתוב קרא אשר לא אחוזתו, ולא לכתוב משדה (גיטין נח:).

הדרן עלך אין מקדישין

מצות גאולה באדון היא. המתפיס בהמה לבדק הבית, מצות פדייתה בפדון קודם לכל אדם (בכורות יג.). **הבעלים אומרים בעשרים.** גבי מקדיש ופודה הקדשו תנן לה (ב"מ נג:). **שהם מוסיפין חומש.** ועשרים שלהן הוו כ"ה, דאילו אאר כל אדם לא יוסף חומש (שם).

רבינו גרשום

והכא קרא. יתירא: **אשכח ודרוש.** דיצאת זו שראויה להיות שדה אחוזה ולא משום טעמא דקנין פירות לאו בקנין הגוף דמי: **קמ"ל דכהנים ולוים גואלים לעולם.** אפי' בשנת היובל: אמר לך רב ולטעמיך כיון דבשנת יובל עצמה מקדיש ש"מ [כ"שב] בין לפני יובל ובין לאחר היובל ולמה לי למיתנייה **אלא איידי דתנא רישא.** דמתניתין אין מקדישין לפני היובל ולא גואלין אחר היובל פחות משנה **תנא נמי סיפא בין לפני יובל וכו' ואיידי דתנא אין מקדישין [ולא גואלין תנא נמי סיפא** מקדישין] **וגואלין.** ולעולם מקדישין לא אצטריך למתני אלא גואלין איצטריך דאאמר ואיידי דתני גואלין לעולם תנא מקדישין לעולם:

הדרן עלך אין מקדישין:

אומרים לו. להמקדיש בשעה שמכרידין אותה לפדותה [אומר לו לבעלים] **פתח אתה ראשון** בכמה אתה רוצה לפדותה לפי שאם לא ימצא מי שירצה לפדותה ביוקר מן הבעלים מוטב שיפדוה הבעלים משום ריוח הקדש **לפי שהבעלים מוסיפין חומש** על פדיונן: **מפני רעתה.** או מפני שהיה המס שלה מרובה או לפי שהיציאה היתה יתירה על השבח: **ואמרו לו פתח אתה ראשון ואמר הרי היא שלי באיסר.** שלא היה מחשבה ביותר מפני רעתה: **אמר רבי יוסי** לא כן היה המעשה. כלומר שלא אמר הרי היא שלי באיסר אלא הרי היא שלי בביצה. ומכאן אתה למד שהקדש אינו כמעשר שני שאינו פודה אלא בכסף אלא דהקדש נפדה בכסף ובשוה כסף: **[אמרו לו] הגעתיך.** תהא שלך ותן האיסר: **נמצא**

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה והכא קרא וכו' אשר לא שדה אחוזתו ומתרבינא: (ב) ד"ה אלא נרב וכו' מיהי לן דלא מקדישין כיון דלא יליפינן מקראי: (ג) ד"ה אידי וכו' ריש גבי ישראל:

שינויי נוסחאות

ח) אשכח ודרוש לכתוב (ש"ס), ב) מיתת שדה נמתק (ש"ס), ג) מיתת אחוזתו נמתק (ש"ס), ד) לאפוקי מישראל דלא (ש"ס), ה) תנא נמי סיפא בין לפני היובל בין לאחר היובל (ש"ס), ו) היובל. ס"א נוהג: אומרים לו (ש"ס), ז) אמרו לו הגעתך (ש"ס), ח) דחביבא ליה עפי ופריק (ש"ס), ט) יוסי סבר בביצה נמי (ש"ס), י) אמרו לו הגעתך (ש"ס), יא) מנכסיו עשר [ומיתת עד נמתק וכן לקמן] (ש"ס), יב) מוכרין אותה בשווייה (ש"ס), יג) בעשרים. ס"א בעשרים ואחד (ש"ס), יד) דא"כ ל"ק. ובדפ"ל וא"כ, טו) מקדישין בין לפני (ש"ס), טז) ל"ק מ"ז, יז) כהנים ולוים קדשה (ש"ס), יח) גי' ל"ק אלא לרב מאי איריא וכו' ואי משום דקתני מתני' אין מקדישין פחות משתי שנים לפני היובל ראשמועינן דכהנים מקדישין לעולם לפני היובל לאמר כי דמהיכא תיתי לן כיון דלא ליפינן מקראי דהא אוקימנא דעצה טובה קמ"ל כל"ל, יט) ריש גבי ישראל תנא סיפא גבי כהנים ולוים (ש"ס), כ) בזמן שהיובל נוהג לין (ש"ס), כא) בביצה ואפ"ה אמר לו גזבר הרי (לך) [היא] שלך שהקדש (ש"ס), כב) ופודה אותה יותר (ש"ס), כג) ובן, יענ"ל, כד) הוא קודם לכל אדם (ש"ס),

שיטה מקובצת

תוס' ד"ה אמר ר' יוסי נ"ב וכתב הרא"ש ז"ל וז"ל א"ר יוסי לא אמר זה אלא בכביצה, משמע דקאמר דהכי הוה עובדא, ובתוספתא (פ"ד ה"ח) תניא א"ר יוסי אפילו לא אמר זה אלא בכביצה דהקדש נפדה בכסף ובשוה כסף ע"כ:

עין משפט נר מצוה

א א ב ג מיי' פ"ה מהל' ערכין הלכה א:
ב ד מיי' שם פ"ז הלכה א:
ג ה מיי' פ"מ מהלכות ערכין הלכה ג:
ד ו מיי' שם הלכה ה: